

İlkokul Öğrencileri İçin Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği Geliştirme Çalışması: Geçerlilik ve Güvenirlik Analizi

Doç. Dr. Cüneyt AKAR, akarcuneyt@gmail.com, Uşak Üniversitesi, Türkiye

Arş. Gör. Dr. Ufuk ULUÇINAR, ufuk.ulucinar@usak.edu.tr, Uşak Üniversitesi, Türkiye

Özet: Son yıllarda Türkiye’de de eleştirel düşünme konusunda yapılan çalışmaların sayısında artış olduğu görülmektedir. Ancak bu konuda daha fazla çalışma yapılması gereklidir. Özellikle temel becerilerin kazandırılmasında kritik öneme sahip ilkököl düzeyinde yapılacak çalışmaların sayısının artması önem arz etmektedir. Bu anlamda ilkököl kademesi öğrencilerine yönelik ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Literatür incelendiğinde eleştirel düşünme tutum veya eğilim ölçen ölçekler olduğu görülmektedir. Ancak ölçeklerin çoğunlukla ileri yaş grupları için olduğu görülmektedir. İlkokul düzeyini ölçebilecek az sayıda araç bulunmaktadır. Ayrıca bir ölçeğin, eleştirel düşünme gibi karmaşık olan bir özelliği, bütünüyle ortaya koyamayacağı açıktır. Bu nedenle ilkököl kademesine yönelik yeni bir ölçeğin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede araştırma, ilkököl öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerini ölçmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma Uşak ilindeki ilkökullerde öğrenim gören 611 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçek geliştirme amacıyla öncelikle literatür taraması yapılmış ve 32 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Maddeler alanda uzman olan 5 akademisyen ve sınıf eğitimi yüksek lisanslı iki öğretmen tarafından incelenmiş, görüş ve öneriler doğrultusunda maddeler üzerinde çeşitli düzeltmeler yapılmıştır. Bu aşamadan sonra son şekli verilen ölçek açımlayıcı faktör analizi için 301 kişiden oluşan 3 ve 4. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Madde toplam korelasyonlarının incelenmesi sonucunda korelasyon değeri ,25 altında olan 8 madde elenmiştir. Kalan 24 madde varimax dik döndürme tekniği ile açımlayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda boyutların yapısına uygun olmadığı görülen 6 madde elendikten sonra 18 madde ve 4 boyuttan oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Ölçek bu haliyle yeniden düzenlenmiş ve 3 ve 4. sınıf düzeyinde öğrenim gören 310 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen değerler, 18 madde ve 4 boyuttan oluşan ölçeğin istatistiksel olarak doğrulandığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme eğilimi, İlkokul, Ölçek geliştirme

Developing Critical Thinking Disposition Scale for Primary School Students: Validity and Reliability Analysis

Abstract: In recent years in Turkey, the number of studies on critical thinking seems to be increased. However, more studies are needed on this subject. It is important to increase the number of studies to be carried out at primary school level, which is of critical importance in the acquisition of basic skills. In this sense, measurement tools are needed for primary school students. When the literature is analyzed, it is seen that there are scales measuring critical thinking attitude or tendency. However, the scales are mostly observed for older age groups. There are few tools that can measure the level of primary school. It is also clear that a scale's complex feature, such as critical thinking, cannot be fully revealed. For this reason, it is thought that a new scale for primary school level will contribute to the field. In this framework, the research was conducted to develop a valid and reliable scale that can be used to measure critical thinking tendencies of primary school students. The research was carried out on 611 students studying in primary schools in the city of Uşak. For the purpose of scale development, a literature review was conducted and an item pool consisting of 32 items was created. The items were examined by 5 academicians who are experts in the field and two graduate teachers with classroom education, and various corrections were made on the items in line with opinions and suggestions. After this stage, the final shape was applied to the 3rd and 4th grade students consisting of 301 students for the exploratory factor analysis. As a result of analyzing item total correlations, 8 items with a correlation value below 25 were eliminated. The remaining 24 items were subjected to exploratory factor analysis using the varimax vertical rotation technique. As a result of the analysis, after eliminating 6 items that were not suitable for the structure of the dimensions, a scale consisting of 18 items and 4 dimensions was obtained. The scale was rearranged in this state and applied to 310 students studying at the 3rd and 4th grades. Confirmatory factor analysis was performed with the data obtained. The values obtained as a result of the analysis showed that the scale consisting of 18 items and 4 dimensions was statistically confirmed.

Keywords: Critical thinking disposition, Primary school, Scale development